

ATATÜRK'Ü ANARKEN

Doğumunun 100. yıldönümüne rastlayan 1981 yılına ait Sosyoloji Konferansları kitabını Büyük Atatürk'ün anısına ayırdık. Atatürk'ün, Türk sosyal bünyesinin sağlamlığını ve Türk milletinin, kökleri tarihte olan sosyal olgunluğunu teşhis etmedeki eşsiz kâbiliyeti her türlü övgünün ötesindedir.

Gerçi, son zamanlarda Atatürk'ün görüşlerini kendi görüşleri istikametinde göstermeye çalışanların sayısı genç nesillerin Atatürk hakkında gerçeğe uygun bir görüş elde etmelerini az çok engelleyecek kadar çoğalmış olabilir. Buna rağmen, gerçeği gösteren ve gösteremeyen sosyolojik vesikalar arasındaki farkı tespit etmenin usullerini öğretebildiğimiz ölçüde, kaynakları iyi ayıklayabilecek olan genç neslin hakikatleri öğrenme iktidarının artacağını ifade edebilmek mümkündür. Modern sosyolojinin, objektif ve gerçek manada ilmi tutumu odur ki, Sosyoloji öğrenen bir gençlik, hiç bir liderin içten gelen bir tasviple benimsenen bir tabü lider olabilmek için sadece maddi veya sırf moral şartlara ve imkânlara dayanmakla, başarı elde edemeyeceğini bilir. Yine böyle bir gençlik, milletlerin kaderlerini yönlendirmede rol oynayan tabii liderlerin sırf cemiyetteki kültürel ortamın bir mahsulü olmakla kalmayıp aynı zamanda ona katkıda bulunan bir ferdiyet gücünü temsil ettiklerini de idrak eder.

Atatürk, yazılı ve sözlü ifadelerinin bir çoğunda büyük bir tevazu ile milli mücadele ve inkılâplarla elde edilen başarının hakiki sahibi olarak Türk milletini gösterir. Bu ifadelerde büyük bir hakikat payı olmakla beraber, onun şahsen sahip olduğu sarsılmaz iradesinin, kuvvetli dehanın ve yenilmez moral gücün rolünü inkâr etmeye imkân yoktur. Ne var ki, kan dökülmeden yapılan inkılâpların ve sosyal değişmelerin başarılmasında cemiyetin sosyal bünye şartlarının temel teşkil eden önemini ve bu şartları değerlendirmede büyük adamların oynadığı önerici rolü mezceden modern sosyolojinin görüşü millî mü-

cadele ve inkılâp tarihimiz ele alınırken asla vazgeçilemeyecek bir izah metodudur.

Atatürk, çok eski dönemlerden beri inkılâplarımıza temel teşkil edecek nitelikte olan Türk töresi ile onu takviye eden ve sosyal bünyenin devamlı sosyal gelişmeyi hedef alacak tarzda değiştirilmesini öngören İslâmiyetin hakiki hüviyetini çok iyi teşhis eden bir tabii liderdir. O halde, Beyrunileri, Gazzalileri ve birçok ilim ve fikir adamlarını ve Fatih gibi, Alpaslan gibi kumandanları yetiştirmeye elverişli bir sosyal bünyenin mahsulüdür. Modern sosyolojinin görüşünü basit bir şekilde dile getiren halk dehasının “çöplükte gül bitmez” diyerek ifade ettiği gerçeğin tam sembolüdür. Yani Atatürk, daha bir çok güller bitirmiş olan bir gül bahçesi sayabileceğimiz bir üstün kültürün, Türk kültürünün, en başarılı temsilcilerinden (gül bahçesinin en etkili güllerinden) biridir. Ona sahip olabilmek de bütün insanlık için bir iftihar vesilesi ,fakat her şeyden evvel Türk milletinin bir mazhariyetidir.

Bu kitap, Atatürk'ün büyüklüğünü her bakımdan izah edebilecek nitelikte olmaktan çok uzaktır. Buna rağmen bu kitap Atatürk'ün büyüklüğünü ortaya koyma yolundaki kervana İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyoloji Enstitüsünün küçük bir katkısı olabilirse kendimizi bahtiyar addedeceğiz.

Prof. Dr. Amiran Kurtkan
Bilgiseven